

Vol. 55

**Sfârșitul tragic
al marilor personalități politice
și culturale interbelice**

Colecția ISTORII SECRETE
prezentată de Dan-Silviu Boerescu

Colecția: **ISTORII SECRETE**
Coperta: Stelian BIGAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BOERESCU, DAN-SILVIU

**Sfârșitul tragic al marilor personalități politice și culturale
interbelice : docu-drame și mituri istorice însoțite de consemnări
din presă / prezentate de Dan-Silviu Boerescu. - București :**

Integral, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-992-309-2

94

© INTEGRAL, 2019

Editor: Costel POSTOLACHE

Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-309-2

Sfârșitul tragic al marilor personalități politice și culturale interbelice

---

Docu-drame și mituri istorice
însoțite de consemnări din presă
prezentate de Dan-Silviu Boerescu

INTEGRAL

Sumar

**O crimă politică nedovedită: Take Ionescu
și o porție de stridii otrăvite / 7**

**Regele Ferdinand, ucis de cancer și de durerea renunțării
la succesiune a Principelui Carol, fugit la Paris cu Elena Lupescu / 21**

**Regina Maria – agonia celei mai importante femei
din istoria modernă a României. Teribila răzbunare a fiului ei! / 33**

**Corneliu Zelea Codreanu –
Căpitanul omorât de soldați la Tâncăbești / 45**

**Un atentat grotesc anunțat în direct la Radio,
în timpul *Valsului Imperial* –
moartea premierului Armand Călinescu / 53**

**Complicitatea lui Carol al II-lea la lichidarea
de către un commando legionar a lui I.G. Duca / 65**

Nicolae Iorga executat în stil mafiot / 71

**Filosoful-playboy Nae Ionescu asasinat din rațiuni politice.
Cella Delavrancea pe lista suspectilor! / 77**

**Liviu Rebreanu – grav bolnav, pierde de glonțul tras
de un militar (român sau sovietic?) pe 1 septembrie 1944?
Un ultim omagiu adus de un ofițer pe nume... Ceaușescu / 87**

**Mihail Sebastian și camionul
care l-a călcat pe „ucenicul Diavolului” / 95**

**„Dai ceas, dai moșie, / Asta nu-i tovărășie...”
Constantin Tănase – mult prea incomod pentru rușii
care ocupaseră România / 105**

Lămuriri bibliografice / III

O crimă politică nedovedită: Take Ionescu și o porție de stridii otrăvite

În perioada interbelică, România a fost cutremurată de o mulțime de morți stranii, unele dintre ele, chiar și atunci când păreau nefericite accidente, fiind considerate asasinate politice.

Cel supranumit „Gură de Aur” pentru excepționalul său talent oratoric, Take Ionescu (13 octombrie 1858, Ploiești – 22 iunie 1922, Roma) a fost un om politic, avocat și ziarist român extrem de influent. Pe parcursul carierei sale politice, Take Ionescu a ocupat o serie de poziții ministeriale, cum ar fi ministru al instrucțiunii publice și cultelor (1891-1898), ministru de finanțe (1904-1907), ministru de externe (1912-1914) și, în cele din urmă, președinte al Consiliului de Miniștri (1921-1922).

Take Ionescu s-a născut în Ploiești, la 13/25 octombrie 1858, în locuința familiei „o casă de zid cu o gradină mare în spatele ei” situată lângă piața Cuza Vodă din Ploiești. Părinții săi au fost Gheorghe (Ghiță) Ioan, negustor de cereale, și Eufrosina,

„o femeie foarte frumoasă și inteligentă” care se înrudea cu Ion Heliade Rădulescu. În actul de naștere a fost trecut cu numele Dumitru Ioan. De mic copil a fost numit în familie Dumitrache, de unde provenea diminutivul *Take* pe care avea să-l adopte mai târziu. Familia mai avea încă trei copii, Constantin, Toma (viitorul mare chirurg Thoma Ionescu) și Victor. Tatăl, Ghiță Ioan, temperament autoritar și impulsiv, exercita o adevărată dictatură în cadrul familiei. Nu admitea, nici din partea soției, nici din partea copiilor vreo abatere de la poruncile sale. De aceea educația pe care a dat-o copiilor săi a fost atât de severă, încât și mult mai târziu în relațiile sale cu copiii a păstrat aproape aceleași raporturi. Activ și întreprinzător, concentrat asupra nevoilor negustoriei cu cereale, a lăsat în totalitate în grija soției creșterea copiilor.

Familia mamei lui Take Ionescu era de origine aromână, din Macedonia, stabilită la începutul secolului al XIX-lea în Imperiul Habsburgic. Tatăl Eufrosinei fusese ofițer de cavalerie în armata austriacă. Venind în România pentru achiziționarea de cai pentru nevoile armatei imperiale, s-a îndrăgostit de frumoasa Anastasia Andronic, cu care s-a căsătorit. Din această căsătorie s-a născut Eufrosina (Frosa) Andronic, mama lui Take Ionescu.

La vârsta de cinci ani, Dumitrache „Take” Ioan (viitor „Ionescu”) este înscris la școala primară din Ploiești, dar trebuie să întrerupă cursurile în vara anului următor când cade victimă epidemiei de holeră care a afectat orașul în 1864. Micul Take a supraviețuit bolii și, la recomandarea medicilor, și-a petrecut vara în convalescență la Mănăstirea Sinaia, loc de care va rămâne foarte legat. În toamnă, a reînceput cursurile primare, dar a fost silit din nou să le întrerupă. Afacerile lui Ghiță Ioan nu

au mai mers, acesta fiind nevoit să declare falimentul. Totodată el a decis să se mute cu întreaga familie la București, închiriind o locuință modestă. Cu bani împrumutați de la un bancher aromân, Ghiță Ioan arendează de la primăria orașului Giurgiu dreptul de a încasa taxele de accize percepute la barierele orașului. Afacerea dovedindu-se foarte rentabilă, el se va extinde, luând în arendă acest tip de serviciu și în alte orașe, ceea ce va avea ca rezultat acumularea unei averi semnificative, care va permite susținerea tuturor celor patru copii la studii în străinătate.

În toamna lui 1864, Take este înscris de tatăl său la pensionul „Geaniloni” din București, pentru a termina clasele primare. La terminarea cursului primar, în 1869, este admis la Liceul Sfântul Sava, prin concurs de bursier, ocupând primul loc. Termină cei patru ani ai cursului inferior în numai doi ani, astfel încât în 1871 începe cursul superior, pe care îl va absolvi în 1875, fiind clasat primul la examenul de bacalaureat. Take Ionescu nu a rămas cu amintiri foarte plăcute din anii de școală. Atmosfera claselor supraîncărcate, disciplinele obligatorii impuse de programe, pedantismul și didacticismul exagerat al unor profesori mediocri i-au rămas întipărite în memorie. Mai târziu, pe când era ministru al Instrucțiunii Publice și Cultelor, obișnuia să spună: „... am învățat la liceul Sfântul Sava și sunt recunoscător, deși la sfârșit eram mai slab decât colegii mei de la Paris, eu care ieșisem cel dintâi la examenul de bacalaureat de aici. [...] Ceea ce însă iarăși pot să spun este că în ceea ce privește învățătura, nu a celor dintâi, care pot să învețe și singuri acasă, ci a celor mulți, era foarte joasă și amintirile pe care le am eu din liceu în privința nivelului mediu al studiilor, căci pentru aceasta este școala, iar nu pentru cei mai buni, sunt rele, o spun foarte franc și nu mă mir că toate au mers slab în țară, școalele,

ca și celelalte. [...] Mai alaltăeri eram la Ploiești și am asistat la clasa I din liceu; se făcea o lecțiune de cosmografie. Știam, domnilor, că învățasem și eu cosmografia tot în clasa I și mi-am zis: cum este cu puțință ca după 22 ani, încă nu s-a putut vedea cât de nelogic este să se învețe în clasa I un studiu atât de abstract cum e cosmografia și în clasa a II-a să se treacă la discuția unui bou sau a unui cal?” (Discurs în ședința Camerei Deputaților, 9 mai 1892).

„Take Ionescu, fiul unui negustor și om de afaceri ploieștean, făcuse școala secundară la București, așa încât, față de boierii din generația sa, el poate fi considerat ca un produs al organizației noastre școlare, în ce este bun: inițierea în rosturile țării, cunoașterea oamenilor ei, dar și în ce este mai puțin bun: o oarecare lipsă de disciplină intelectuală, de formațiune a unui caracter cu totul ferm, care se capătă în contact cu civilizațiile bătrâne. Prin repede sa înțelegere, prin fluența rostirii sale, prin amabilitatea de caracter și dorința de a ajuta, prin puțința sa de a uita și de a ierta orice jigniri, tânărul avocat, care dovedise și ușoare talente literare, a câștigat de la început simpatii pe care nici vădirea unei firești ambiții nu le-a putut distruge când înainte de treizeci de ani a devenit ministru al Instrucției Publice, gata să schimbe prin legi dictate și în mijlocul unei conversații întreaga situație a învățătorului și a preotului”, scria Nicolae Iorga în lucrarea memorialistică *Supt trei regi*.

Ghiță Ioan, care vroia să asigure copiilor săi un viitor strălucit, i-a trimis pe cei trei copii mai mari (Constantin, Take și Toma) la Paris, ca să studieze dreptul, iar mezinul Victor, ex-matriculat din Școala Militară din București în urma unui incident disciplinar, a fost înscris la Școala Militară de Cavalerie de la Ypres (Belgia). În toamna anului 1875, Take Ionescu a plecat

la Paris, unde s-a înscris la Facultatea de Drept. La Paris a locuit timp de șase ani în Cartierul Latin, pe strada Bonaparte nr 72. Acolo a legat prietenii de-o viață cu viitoare personalități ale societății românești, cum ar fi: Grigore Andronescu, Constantin C. Arion, Constantin Dissescu, Alexandru Djuvara și Alexandru Marghiloman. În anul 1879, după ce a trecut toate examenele, a obținut licența în drept „cu bile albe” cu lucrarea *De la condition de l'enfant naturel dans la législation romaine*. În luna mai 1881, a susținut examenul de doctor în drept cu teza *De la recherche de la filiation naturelle*, obținând titlul cu mențiunea „magna cum laude”. Lucrarea a fost declarată de consiliul profesoral al facultății „Thèse retenu”, mențiune acordată doar lucrărilor celor mai bune.

După o iubire neconsumată pentru o doamnă mai în vârstă din înalta societate bucureșteană, în vara anului 1879 Take Ionescu o cunoaște pe viitoarea sa primă soție, la un concert de binefacere la cazinoul municipal din Aix-les-Bains. „Madoiselle Bessie Richards, de Londre” cum apărea pe afiș, era „o fată blondă de 17 ani, cu părul afânat, cu ochii mari albaștri, în care o seriozitate prematură se amesteca cu o infinită castitate. O fată de bună familie, cu o educație din cele mai alese, dar fără avere”, scria Constantin Xenii în 1932. La aflarea veștii că fiul său dorește să se însoare cu o fată de condiție modestă, fiica unui administrator de pension din Brighton, părinții săi, care doreau ca fiul lor să se însoare cu o fată de condiție înaltă și cu stare, se opun categoric. Ghiță Ioan pleacă la Londra pentru a împiedica căsătoria, dar Take Ionescu l-a pus în fața faptului împlinit, ceea ce a determinat dezmoștenirea lui Take și încetarea relațiilor pentru mulți ani. Căsătoria cu Elisabeth (Bessie) Richards s-a oficiat în Anglia, pe 13 noiembrie 1881, la Brighton

și pe 19 noiembrie în biserica greco-ortodoxă din Londra. În registrul de stare civilă din Brighton este menționat că „Demeter Georg Ionescu, străin de comitat, cetățean român, în vârstă de 23 ani și Miss Bessie Richards, cetățeană engleză [...], în urma întrebărilor ce li s-au pus în fața martorilor legiuți au declarat că se însoțesc prin libera lor voință și am constatat că în urma îndeplinirii formalităților impuse de legile Majestății Sale, căsătoria lor este încheiată”. Take Ionescu nu a regretat niciodată alegerea făcută, deși era conștient că ar fi putut face în țară partide mai bune prin care să câștige avere și influență. În 1908, într-un moment de cotitură mare a carierei sale politice, cu ocazia părăsirii Partidului Conservator și preluării șefiei nou înființatului Partid Conservator-Democrat, se adresa astfel adeptilor săi: „Domnilor, când am cunoscut noul incident final care trebuia a mă împinge la actul de azi, eram departe de dumneavoastră, eram singur pe malurile Mediteranei. M-am scrutat. Mi-am adus aminte că mi-am început cariera mea fără avere, fără relații; că, în momentul unic al vieții în care se poate căpăta relațiuni sau avere, eu m-am mulțumit să nu câștig decât fericire; mi-am zis că dacă am ajuns aici, unde sunt, trebuie să fie ceva în mine și am avut încredere”. Bessy era o femeie foarte inteligentă și foarte frumoasă. Păstrase, mulțumită călăriei, o siluetă zveltă. De-a lungul celor 35 de ani de căsătorie, aceasta nu s-a implicat în viața publică, rămânând o prezență discretă. A făcut parte din diferite asociații și societăți de binefacere. Astfel Bessy și Take au fost fondatori Societății Carpatina din Sinaia, creată în 1893 împreună cu fostul stareț al Mănăstirii Sinaia, Arhimandritul Nifon, a cărei activitate va fi continuată de Secția Alpină a Bucegilor în perioada interbelică. Bessie a manifestat o anume înclinare spre politica de stânga.